

Atlas

Nového Mesta

ROČNÍK XXXI. ČASOPIS OBYVATEĽOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA-NOVÉ MESTO, DECEMBER/2021



Ako zabezpečíme viac miest v materských školách?

Čítanie nemusí byť drina

Novomestská tržnica ponúka viac, než by ste čakali

Milí priatelia,

život nie je pohodička. Chceme stihnúť a nestíhame. Predbiehame sa a dobiehame. Nielen na cestách, aj tak celkovo – v živote. Teoreticky by malo platiť, že ak sa predbehneme, ušetríme čas. Ak rýchlo dobehneme zameškané, budeme mať veci v poriadku a pred sebou konečne čistý stôl. Opakovane v sebe živíme klamlivú nádej, že nás zachráni posledná stotina oranžovej na semafore, lepšie poradie nákupného vozíka pri pokladni alebo ten milosrdný elektrikár, ktorý nás zahliadol v spätnom zrkadle a počkal.

Lenže – ako zisťujeme – tieto malé víťazstvá sú takmer bezvýznamné. Pokoj klíči v duši. Nedá sa vyhrať ani natlakovať zvonka. Kresťanské Vianoce môžeme nazvať aj sviatkami zrodzenia pokoja. Lebo chlapec sa nám narodil, daný nám je syn a bude nazvaný: Knieža pokoja – predpovedal dávno pred Kristom prorok Izaiáš.

K Vianociam ideme každý rok po ceste adventu. A tam sa začína problém. Na adventnej diaľnici vrcholí nielen tempo dobiehania, ale aj drzosť predbiehania. Nevkusná upíšťaná reklama: „Kto bude prvý, bude mať krásne Vianoce!“ by nás ani nevyrušila, lebo kdesi v nás sa usídlilo toto hrozné vedomie.

Keď sa k vám dostávajú tieto riadky, je začiatok decembra. Pokúsme sa urobiť to tento rok inak. Nemusíme všetko stihnúť. Menej je niekedy viac. Podeliť sa je väčšia hodnota ako získať pre seba. Čas sa dá využiť aj na gesto ľudskosti a prežívať spoločenstvo naplnia oveľa viac ako najintenzívnejší individuálny pôžitok.

Všetkým vám prajem zmenu, ktorá spočíva v schopnosti rozlíšiť to podstatné, čo stojí za to. Začíname nádherné, tiché, očakávajúce adventné obdobie, ktoré je príležitosťou horieť ako živý plamienok, vytvoriť kruh s blížnymi a prevoňať vzťahy dobrotou podobne, ako to dokáže veniec z pravého ihličia u nás doma.

Chce to nadhľad. Nad sebou aj nad tými druhými, ktorých ešte baví to dobiehanie a predbiehanie...

Lukáš Uváčik

farár Farnosti Bratislava – Kráľovnej rodiny na Teplickej ulici



Z obsahu čísla:

Podarí sa znásobiť vianočné darčeky? str. 7

Na Kramároch trénujú ušatých skokanov str. 11

Pomoc pri recyklácii elektroodpadu str. 12

Jesenné prechádzky sú plné farieb str. 13

Osudy železničnej stanice Filiálka str. 16

Máme sa kam vybrať za kultúrou! str. 19

Obálka:

Lístiu je už chladno,
padá a šuchoce,
nás ešte slniečko trochu hreje.
Snímka Janka Plevová

Vydáva Mestská časť Bratislava-Nové Mesto,
IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto,
Junácka 1, 832 91 Bratislava,
tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
inzercia: tlac@banm.sk, www.banm.sk/casopis/
Mesačník, dátum vydania 1. 12. 2021,
obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predsaeda: Mgr. Rudolf Kusý,
členovia: Mgr. Branislav Filipovič, MBA,
Ing. Libor Gašperik, JUDr. Tomáš Korček, PhD., L.L.M.,
Vladimír Volf, Mgr. Peter Weiss, Ing. Jana Škutková,
Mgr. Marek Tettinger,

tajomník: Mgr. Ján Borčín.

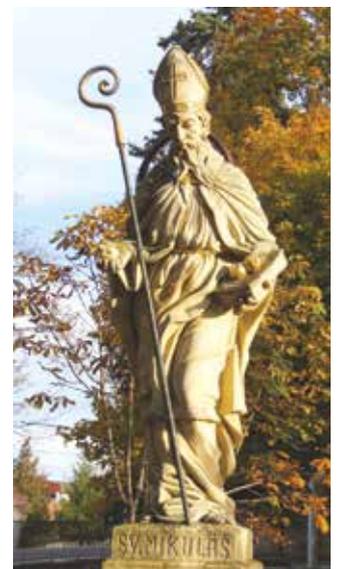
Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Ščibranyová.

Grafická úprava: Martin Lovas.

Tlač: Komárňanské tlačiarne spol. s r. o.
Náklad: 24 200 výtlačkov. Číslo 12/2021.
ISSN 1339-7990. EV 3920/09.

Nie je Mikuláš ako Mikuláš

Zvyk obdarúvať deti 6. decembra sa rozšíril najmä v stredo európskych krajinách. V ďalších je mikulášska tradícia užšie spojená s Vianocami. Kde sú však jej korene? Mnoho ľudí v tom má dnes zmätok vďaka rokom, keď sa Mikuláš nasilu nahrádzal folklórnym Dedom Mrázom. Historický Mikuláš z Myry, neskôr Svätý Mikuláš, bol pravoslávny biskup z gréckeho prostredia. Preto sa zosobňuje v kňazskom odevu s typickou mitrou na hlave a s biskupskou berlou. Žil v časoch na úsvite kresťanstva, prevažne vo štvrtom storočí. Nevšedná charizma a množstvo dobrých skutkov, ktoré vykonal, museli byť v skutku mimoriadne, keď naň svet ani po toľkých stáročiach nezabudol.



Viac miesta pre naše deti.

Balík opatrení pre novomestské škôlky

Keď sa obzrieme, čo máme za sebou, vidíme novú škôlku na Pionierskej a ďalšiu na Kalinčiakovej. Tiež nadstavenú škôlku na Jeséniovej aj Odborárskej – takže priestor pre 100-percentný nárast detí. Vytvorili sme tri nové triedy pre predškôľakov na ZŠ Riazanskej. Na Jeséniovej sme prerobili školský byt na priestor pre deti a škôlku sme aj rozšírili. To sú stovky nových miest! A to je veľa, čo povieť?

Na druhej strane však hygienické normy vytvorili protiprúd – a v škôlkach máme menej detí. Napríklad z Materskej školy Rešetkova sa po 40 rokoch, čo mala štyri triedy, stala trojtriedka, na Letnej sme zo 120 detí klesli na neuveriteľných 60, a takto môžeme prechádzať škôlku po škôlke. Krok vpred, dva kroky vzad.

K septembru máme neprijatých viac než 200 detí s trvalým pobytom v Novom Meste, ktoré majú nad tri roky. Neprijali sme viac detí než v minulom roku, a to napriek tomu, že sme otvorili dve nové triedy pre 40 detí! Vieme, čo mladé rodiny potrebujú, preto v žiadnom prípade nemienime v tomto úsilí poľaviť. Pripravili sme dôležitý balík opatrení, aby sme skokovo problém vyriešili:

1. Deti, ktoré nebudú prijaté v budúcom školskom roku, dostanú od mestskej časti **príspevok na súkromnú škôlku.**

2. Pripravili sme projekt nadstavby Materskej školy Legerského a Materskej školy Šuňavcova. Máme povolenia, čakáme na výzvu z fondov. Celkovo vytvoríme 80 miest pre deti.

3. Prijímať budeme už len **výlučne naše deti**, s výnimkou detí zamestnancov škôl a škôlok. Tým ročne získame



v rámci 13 škôlok asi 20 miest, čo je jedna trieda.

4. Vyhlasujeme súťaž na kúpu pozemku alebo budovy s pozemkom. Chceme vybudovať novú škôlku pre Kolibu a Kramáre.

5. Tak ako v iných mestských častiach sa dohodneme s developermi, že nám výhodne prenajmú alebo s 50-percentnou zľavou predajú priestor na prízemí a vytvoríme tak nové škôlky.

6. Na Materskej škole Jeséniova urobíme druhú nadstavbu. Pribudne nielen miesto pre nové deti, ale vybudujeme aj novú kuchyňu. Zrekonštruujeme poslednú časť škôlky a získame miesto pre 20 detí.

7. Plánovali sme postaviť novú škôlku na Teplickej a starú zbúrať. Urobíme to inak. Kúpili sme od ministerstva vnútra pozemok pri škôlke, aby tam nenapadlo nejakého developera stavať. Máme tak dosť priestoru na to, aby sme mohli mať na Teplickej škôlky dve. Preto novú vybudujeme a starú opravíme. Tak **získame skokovo 100 miest pre deti.**

8. Škôlky dostanú **o 200-tisíc eur viac.** Na platy učiteliek, vychovávateľiek a ďalších zamestnancov, na vyššie energie a na potrebné opravy a zlepšovania.

Držme si palce!

*Rudolf Kusý, Branislav Filipovič
Snímka Jana Plevová
(fotené pred zavedením
protipandemických opatrení)*

Škola na Kramároch praská vo švíkoch

Pred dvanástimi – štrnástimi rokmi sme mali na školách (ale aj na škôlkach) málo detí. Niektoré samosprávy to riešili ich zatváraním a následne predajom budov. My sme išli inou cestou. Časť priestorov sme prenajali. Vďaka tomu sme znížili náklady na vykurovanie a získali korunky pre chod školy vo forme nájmu.

To bola aj situácia na Základnej škole Cádova. Aby sme ju udržali, voľné priestory sme prerobili na škôlku a jednu budovu prenajali francúzskej škole. Vtedy sme na Kramároch bojovali o každé dieťa. Aj preto sme pred zápisom do škôl začali propagovať naše školy, pričom informácie dostávali rodičia nielen v Novom Meste, ale aj u našich susedov

v Rači, Starom Meste či v Ružinove. S cieľom získať deti aj mimo našej mestskej časti.

Situácia sa zmenila. Rodí sa viac detí a nové deti sa do Nového Mesta aj sťahujú. Nehovorím, že sme na nárast detí pripravení, ale na rozdiel od iných sme nerušili ani školy, ani škôlky.

Pokračovanie na s. 4

Dokončenie zo s. 3

Preto sme ukončili zmluvy s nájomcami, ktorí nám pomohli v ťažkých časoch a triedy znova slúžia našim deťom. Ale to nestačí.

„Dlhodobu sa stretávame so situáciou, keď počet odchádzajúcich žiakov z deviatych ročníkov je podstatne nižší ako počet detí, ktoré nastupujú do prvého ročníka. Na školský rok 2021/22 sa do prvého ročníka zapísalo 74 detí, ktoré by pri optimálnych podmienkach naplnili tri triedy. Aj keď sme urobili organizačné opatrenia a zvýšili počty

žiakov v triedach na 2. stupni, mohli sme prijať iba 50 z nich. A čo je horšie, podobné riešenie v budúcom roku už nie je možné zopakovať. Vysokému záujmu škola nedokáže vyhovieť a nevyhnutnosťou sa stalo vybudovanie nových priestorov,“ hovorí Mgr. Mária Dolnáková, riaditeľka ZŠ s MŠ Cádrova.

Preto sme pripravili projekt rekonštrukcie, nadstavby a prístavby pavilónu jedálne. Celkové odhadované náklady vrátane zariadenia predstavujú 2,6 milióna eur, pričom finančné zdroje chceme získať z fondov Európskej únie.

Mestská časť postupne investovala



do každej budovy školského komplexu s výnimkou jedálne. Budova jedálne zostala posledná, ktorá potrebuje rekonštrukciu, zníženie spotreby energií, ale aj bezbariérovú úpravu. Autori projektu rekonštrukcie, nadstavby a prístavby navrhujú dobudovanie 3. nadzemného podlažia nad pôvodnou budovou, ako aj prístavbu so štyrmi nadzemnými a jedným podzemným podlažím. Takéto rozšírenie umožní vytvorenie šiestich nových kmeňových tried, dvoch odborných učebni a rovnako aj štyroch kabinetov pre pedagógov. To všetko doplní potrebná kapacita šatní, toaliet i administratívno-technického zázemia. Na južnej strane budovy pribudne terasa s pergolou. Dôležitou súčasťou návrhu je zohľadnenie súčasných ekologických požiadaviek. Nadstavbu má prikryť zelená strecha a pod parkovacou plochou sa uvažuje s vybudovaním nádrže, ktorá bude zadržiavať dažďovú vodu.

Rudolf Kusý

Vizualizácie INDEX, spol s r. o.



Spoluautor projektu Ing. arch. Michal Oborný predstavil vypracovaný návrh bližšie:

Čo bolo pre vás pri návrhu prestavby budovy najtvrdším orieškom?

Najväčšou výzvou bolo navrhnuť budovu tak, aby čo najviac rešpektovala pôvodné stvárnenie od významného slovenského architekta Vladimíra Dedčka a súčasne splnila všetky funkčné požiadavky na kapacitu, kvalitu prostredia a podobne.

Veľkou výzvou bola príprava návrhu novej jedálne s kuchyňou. Existujúca jedáleň a kuchyňa už dnes kapacitne nevyhovujú a nespĺňajú potrebné štandardy. Možnosti jej rozšírenia však boli vzhľadom na okolitú zeleň a susednú zástavbu pomerne obmedzené. Navrh-

li sme úplne novú kuchyňu aj jedáleň, ktoré maximálne efektívne využijú daný priestor. Veľmi pritom oceňujeme prístup vedenia školy aj mestskej časti, ktoré s nami ochotne a konštruktívne spolupracovali.

V čom bude nová školská budova iná alebo lepšia ako obvyklé stavby tohto druhu?

Snažili sme sa o čo najväčšie prepojenie budovy s exteriérom. Z novej jedálne je navrhnutý prístup na pobytovú terasu. Tá súčasne poslúži ako exteriérová trieda, kde môže prebiehať výučba. To je v kontexte slovenského školstva niečo neštandardné. Budova bude využívať najmodernejšie technológie, tie

zabezpečia kvalitné vykurovanie, výmenu čerstvého vzduchu atď. Vďaka inštalácii výťahu bude budova bezbariérová. Skrátka, oproti pôvodnému stavu to bude výrazný krok dopredu.

Za výnimočné považujeme zapojenie umeleckého diela, ktoré má byť integrovanou súčasťou architektúry a na jeho návrhu spolupracujeme s výtvarníčkou Mrg. art. Ivanou Palečkovou. Ním chceme vzdať poctu architektovi celého areálu, už spomínanému Vladimírovi Dedčkovi. Zakomponovanie umeleckých diel do verejných budov bolo ešte v nedávnej minulosti štandardom, dnes sa takmer nevyskytuje. Na túto, podľa nás dobrú tradíciu, by sme chceli nadviazať.

Spolupráca školy a praxe je prospešná pre obe strany

Nové Mesto bude pri hľadaní koncepcií a vízií územného rozvoja, pri riešení konkrétnych urbanistických a architektonických problémov a pri návrhoch stvárnenia verejných priestorov spolupracovať s pedagógmi a študentmi Fakulty architektúry a dizajnu STU v Bratislave. Zástupcovia mestskej časti a fakulty podpísali 8. novembra na pôde vysokej školy memorandum o spolupráci v oblasti urbanizmu, územného plánovania, architektúry, záhradnej a krajinnej architektúry a dizajnu.

„Spolupráca miestnej samosprávy a akademickej obce je užitočná a prí-

nosná pre obe strany. Mestská časť môže získať nové, inovatívne a kreatívne pohľady na riešenie aktuálnych i dlhodobých územných otázok a výziev. Študenti pod vedením pedagógov budú pracovať na riešení konkrétnych zadaní z praxe a získajú skúsenosti, ktoré využijú vo svojom ďalšom profesionálnom živote,“ povedal vicestarosta Nového Mesta Peter Vaškovič.

Študenti, doktorandi i pedagógovia pôsobiaci na fakulte budú s mestskou časťou spolupracovať na spracúvaní urbanistických, krajinárskych a architektonických štúdií, dizajnerských ná-

vrhov, ale aj pri vypracovávaní expertíz. Obe strany majú záujem rozvíjať spoluprácu aj v oblasti aplikovaného výskumu, pri riešení výskumných projektov či pri podávaní grantov na národnej a európskej úrovni. Výsledky spoločnej práce chcú prezentovať formou výstav, publikácií, odborných podujatí a diskusií na aktuálne témy.

Nové Mesto a fakulta architektúry a dizajnu už majú za sebou niekoľko spoločných aktivít. V druhej polovici novembra sme na výstave v stredisku kultúry mali možnosť vidieť študentské návrhy spracované na tému revitalizácia Trnavského mýta. Ďalšie spoločné projekty by sa mali týkať koncepčných návrhov na budúce využitie územia kasární na Kutuzovovej a Jarošovej ulici, na riešenie dopravnej infraštruktúry i využitie územia Filiálky, na riešenie rozvoja verejných priestorov s električkovými či železničnými traťami.

Jana Škutková, snímka Jana Plevová



Nad užitočnými oblasťami prepojenia školy a praxe sa zamýšľali prof. Ing. arch. Bohumil Kováč, PhD., dekan fakulty prof. Ing. arch. Pavel Gregor, PhD., prodekan pre strategické projekty, PR a sociálnu oblasť Ing. Mihal Brašeň, ArtD. a zástupcovia Nového Mesta vicestarosta Ing. arch. Peter Vaškovič a vedúci oddelenia životného prostredia a územného plánovania BANM Ing. Anton Gábor

Riešenie dopravnej situácie na Vajnorskej vyvoláva obavy

Je dobré, že sa dejú zmeny v dopravnej oblasti aj v Novom Meste. Sme však presvedčení, že k zásadným zmenám treba pristupovať zodpovedne, citlivo a najmä intenzívne komunikovať s občanmi, ktorých sa dotýkajú. Dopravná politika v Bratislave je komplikovaná, správa ciest je rozdelená medzi magistrát a mestské časti. Vzájomná diskusia je preto viac ako potrebná. Vitáme iniciatívy na podporu cyklistickej dopravy, avšak za dôležité kritériá považujeme bezpečnosť, vhodnosť trasovania cyklotrás a ich vzájomné

prepojenie. Je pozitívne, že sa Vajnorská ulica, ktorá je v správe magistrátu Bratislavy, po rokoch dočkala opravy. Bolo už načase, no treba podotknúť, že ide o naozaj výraznú zmenu a množstvo ľudí má oprávnené pripomienky a obavy.

Prečo obavy? Z Vajnorskej až za Novú dobu je dnes už jednopruďová cesta. Po novom pribudla od obrubníka cyklotrasa, potom 75 cm priestor na vystupovanie z vozidiel, nasleduje parkovanie a jeden jazdný pruh.

Pokračovanie na s. 6

Ostane v srdciach



S veľkým zármutkom sme prijali správu, že vo veku 36 rokov zomrel Dušan Pašek mladší. Jeho kariéra sa začala na štadióne Ondreja Nepelu. Žiaľ, v našej mestskej časti sa jeho mladý život aj skončil.

Vynikajúci hokejista bol odchovancom HC Slovan Bratislava, žiakom ZŠ Kalinčiakova a jeho život bol úzko spätý s našou mestskou časťou. Bol nielen úspešným športovcom, ale aj dobrým priateľom a spoluorganizátorom podujatia Deň Tehelného poľa. Naším deťom urobil obrovskú radosť, keď spolu s ďalšími hráčmi prišiel na autogramiádu a venoval im kus svojho času.

Dušan zastával funkciu generálneho riaditeľa a viceprezidenta klubu ICLinac Bratislava Capitals. Vyslovujem úprimnú sústrasť rodine, pozostalým aj športovému klubu. Duško bude veľmi chýbať nám všetkým, ktorí sme ho poznali. Česť jeho pamiatke!

Branislav Filipovič

Dokončenie zo s. 5

Komplikácie vidíme v týchto bodoch:

1/ Obavy týkajúce sa bezpečnosti cyklotrasy – Hrozí ohrozenie cyklistov aj posádky áut pri vystupovaní z vozidla. Ak budú vaše deti a cestujúci vystupovať z vozidla smerom k dráhe cyklistov a kolobežkárov, buďte naozaj opatrní!!! Veríme, že sa nikomu nič nestane.

2/ Na strane z mesta smerom k obchodnému centru VIVO! sú štyri rady kamenných kociek, čiže prichádza k zúženiu cyklopruhu. Tu upozorňujeme cyklistov a kolobežkárov na zvýšenú



opatrnosť a odporúčame aj zníženie rýchlosti. Na druhej strane sú pritom iba dva rady kamenných kociek, škoda, že sa na to nemyslelo na oboch stranách.

3/ Mrzí nás, že sa zabudlo na vykladáciu častí pred Poliklinikou Vajnorská, budú tak vznikať kolízne situácie a blokovanie jazdného pruhu a cyklotrasy. Komplikované je aj vykladanie zdravotníckeho materiálu, aj tu hrozia kolízne situácie (napríklad aj pri obchádzaní cez kolaje).

4/ Žiaľ, momentálne chýba miesto pre ZŤP, čo bude znamenať predĺženie trasy o 200 až 300 metrov.

5/ Je škoda, že šikmý nájazdový obrubník do Novej doby II ostane nevyužitý. Pred nájazdom je vyznačené parkovacie miesto, ktoré blokuje prístup k nemu.

V súčasnosti prebieha komunikácia s bratislavským magistrátom na základe podnetov od občanov Nového Mesta. Jej cieľom je zlepšenie dopravnej situácie a zvýšenie bezpečnosti na Vajnorskej ulici. V budúcnosti urobíme maximum pre to, aby sa zintenzívnila komunikácia s magistrátom mesta Bratislava pri dopravných projektoch v našej mestskej časti. Veríme, že tak budeme vedieť predísť možnému zmätku a zvýšime bezpečnosť.



nosť. Nesmieme zabúdať ani na občanov, ktorí potrebujú dostatok informácií a intenzívnejšiu možnosť zapojiť sa do diskusií o dopravných zmenách.

S ohľadom na uvedené skutočnosti si dovoľujeme požiadať obyvateľov, cyklistov, jazdcov na kolobežkách, ale aj vodičov o ohľaduplnosť a zvýšenú opatrnosť na Vajnorskej ulici.

Ďakujeme!

*Branislav Filipovič, Peter Weiss,
Tomáš Korček za poslanske kluby
Žijeme Novým Mestom,
Spolu za Novomešťanov
a Klub nezávislých poslancov*

Miestni poslanci sa predstavujú

Ing. Silvia Švecová, PhD.



ako občan odborník a mojím cieľom bolo priniesť do diania v mestskej časti nové myšlienky a energiu. Verím, že sa nám to ako členom Klubu novomestskej zmeny darí. Profesiou som manažérkou pre metodiku európskych a štrukturálnych fondov a tiež vysokoškolským pedagógom. Pracovné skúsenosti využívam v poslanskej práci, veľa času venujem štúdiu a pripomienkovaniu materiálov predkla-

daných na rokovania komisií a miestneho zastupiteľstva. Je to agenda pre obyvateľov málo viditeľná, no o to dôležitejšia. Práve od nej závisí fungovanie mestskej časti.

V školskej komisii, ktorej predsedám, často riešime nedostatočné kapacity v materských školách. Neteší ma, že dlhodobé plánované projekty (MŠ Vihorlatská a MŠ Teplická) stále nie sú zrealizované. Spolu s kolegami podporujeme investície do školských budov na zlepšenie ich stavu, ale aj na rozšírenie kapacít MŠ a ZŠ. Iniciovali sme posilnenie a financovanie odborného personálu pre prácu s deťmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Podarilo sa nám tiež presadiť vytvorenie dvoch nových škôlkarských tried na ZŠ Riazanská, odsúhlasiť prestav-

bu na ZŠ Cádova a prístavbu na ZŠ Odoborárska. Je to potrebné, počty školákov stúpajú a novomestské školy sa plnia. Odhlasovali sme zvýšenie normatívov pre škôlky, čo prinesie zlepšenie ich financovania.

Po troch rokoch práce pociťujem, žiaľ, nespokojnosť s komunikáciou medzi poslancami a vedením mestskej časti a nastavením rozpočtových procesov. Chýba mi tiež koncepcnosť a vízia pre Nové Mesto. Veľa vecí sa rieši za pochodu, často päť minút pred dvanástou, o čom svedčí počet mimoriadnych zastupiteľstiev a komisií. Hoci som kritikom súčasného vedenia mestskej časti, dobré a systémové veci v prospech obyvateľov vždy podporím.

Kontakt:
silvia.svecova.75@gmail.com

Venuj radosť v Novom Meste

Pandémia koronavírusu nám v posledných dvoch rokoch obrátila život hore nohami. Mnohé rodiny, ale aj jednotlivci si prešli a stále prechádzajú náročným obdobím. Preto vám chceme predstaviť myšlienku „venovania radosti“ v našej mestskej časti.

V spolupráci so sociálnym oddelením novomestského úradu sme pripravili zoznam detí, rodín, ale aj jednotlivcov, ktorí sa ocitli v sťaženej rodinnej alebo finančnej situácii. Radi by sme im v spolupráci s vami urobili radosť.

Ako môžete venovať radosť?

Princíp je veľmi jednoduchý. Každý záujemca dostane zoznam darčiek, ktorým by sa deti, rodiny alebo jednotlivci potešili. Hľadáme dobrých ľudí, ktorí budú ochotní pridať sa k nám a urobiť radosť niekomu neznámemu. Sami zväžite, koľko a akých darčiek zo zoznamu by ste chceli zadovažiť. Jedinou podmienkou je osobne ich zaobstaráť, zabaliť, označiť menom. Ak napíšete aj osobné venovanie, prinesie váš darček ešte viac radosti. Darčekom

zbierame osobne, ale na novomestskom miestnom úrade bude aj priestor, kam ich budete môcť priniesť. Ak sa chcete zapojiť do iniciatívy **Venuj radosť** alebo máte akékoľvek otázky, skontaktujte sa s nami cez e-mailovú adresu **banm@venujradosť.sk** alebo na sociálnej sieti Facebook **www.facebook.com/venujradosť**

Všetky zozbierané darčekom osobne odovzdáme a obdarovaní si ich nájdu pod vianočným stromčekom.

Chcete nám odporučiť niekoho, komu môžeme venovať radosť?

Ak poznáte dieťa, rodinu alebo jednotlivca v sťaženej finančnej alebo rodinnej situácii s trvalým pobytom v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto, spojte sa s nami cez vyššie uvedené kontakty. Urobíme všetko



preto, aby sme vami odporúčaným ľuďom priniesli aspoň trošku radosti.

Vieme, že podobné iniciatívy sú o dôvere, a preto chceme robiť všetko maximálne transparente. Zoznam ľudí, ktorí dostanú vianočné darčekom, bude overený, budete mať istotu, že všetky darčekom sa dostanú na správne miesto a každý jeden osobne doručíme. Všetko organizujeme bez nároku na honorár vo svojom voľnom čase. Samozrejme, budeme rešpektovať anonymitu darcov aj obdarovaných a veľmi citlivo pristupovať k zverejňovaniu informácií alebo fotografií. Radi by sme z našej novomestskej iniciatívy spravili tradíciu.

Za každé venovanie radosti úprimne ďakujeme!

Peter Weiss, Branislav Filipovič

Október patrilo skôr narodeným

Vychutnať si pekné chvíle s priateľmi a krásnou hudbou, to je zážitok, ktorý sme si v poslednom čase začali vážiť oveľa viac. Pripomenula to aj moderátorka Bibiana Ondrejková, keď v plnej sále strediska kultúry privítala sivovlasú generáciu Novomestčanov na galakonzerte pri príležitosti Mesiaca úcty k starším. A aj keď časť tváre zakrývali rúška, bolo vidno, že oči hostí sa usmievajú, veď dobrý výber interpretov a príjemná atmosféra tradične patria k tejto príležitosti.

Vo vynovenej sále zneli piesne, s ktorými sa tak príjemne spomínalo na mladosť! Marcela Laiferová je empatická umelkyňa a so svojím publikom si rozumie. Nielenže si s ňou diváci nôtli nestarnúce melódie, to býva na koncerte zvykom. Príjemný bol jej bezprostredný kontakt s ľuďmi, keď „za-



blúdila“ do hľadiska, využila svoje znalosti astrológie a z čiar na dlani nejednemu prečítala, akú má povahu i čo ho teší. Speváčka dokázala, že žiadne prekážky nezlomia jej pozitívny prístup k životu. Keď v uplynulých mesiacoch nemohla vystupovať naživo, pripravila pre fanúšikov CD album šansonov venovaný zosnulému režisérovi Jožovi Bednáríkovi.

Vystúpenie formácie Ludo Kuruc Band pripomenulo šlágre Karola Duchoňa a tento výber publikum rovnako potešil. Svoje popoludnie si seniori užili a rozchádzali sa s veselým úsmevom a želaním, aby sa čoskoro mohli stretnúť opäť.

Jana Škutková

Snímky Jana Plevová a Jana Škutková



Jubilanti zo Športovej si oslavu nenechali ujsť

Keď denné centrá opäť otvorili svoje brány, život novomestských seniorov sa stal oveľa farebnejším. Všetci sú opatrní a dbajú na dodržiavanie proticovidových pravidiel, no zároveň vedia, že osobné kontakty nič nenahradí.

Po dlhom čase sa členovia DC Športová vrátili aj k tradícii jubilantských stretnutí. Spoločne oslávili sviatok všetkých, ktorí sa v uplynulých dvoch rokoch dožili významných narodenín a mali radosť, že sa ku gratulantom pripojili aj predstavitelia mestskej časti.

Najstaršou oslávenkyňou medzi účastníkmi stretnutia bola pani Lolka Dujsíková. V dobrej nálade a závideniahodnej kondícii oslávila 97. narodeniny, pričom si neváhala s chuťou zaspievať a zatancovať. Veľa šťastia a zdravia si však navzájom popriali aj všetci ostatní oslávenci, veď súčet výročí ich narodenia predstavuje obdivuhodné okružle číslo!

(red), snímky Jolana Zvarová



Zdravý pohyb pomáha seniorom zostať fit

Lepšia fyzická zdatnosť a zdravý spôsob života staršej generácie je zámerom nového Centra aktívneho starnutia na Univerzite Komenského v Bratislave. Ponúka programy prevencie a podpory zdravia seniorov, profesionálny personál, ako aj vlastný výskum.

Centrum aktívneho starnutia je súčasťou Fakulty telesnej výchovy a športu UK a pôsobia v ňom odborníci fakulty a ambulatný telovýchovný lekár. Na základe individuálneho prístupu sa starajú o zlepšenie fyzickej zdatnosti a zdravia seniorskej populácie. Centrum disponuje pohybovým štúdiom, špecializovanou posilňovňou a bazénom. Priestory sú prístupné aj ľuďom so zníženou mobilitou. Okrem pohybových aktivít pripravuje centrum vzdelávacie programy zamerané na pohybovú aktivitu v domácom prostredí, výživu seniorov a programy pre špecialistov z oblasti sociálnych služieb či geriatric.

„Väčšina súčasných fitnesscentier, ktoré sú plné mladých zdatných ľudí, seniorov veľmi neláka, skôr odrádza. Ambí-

ciou nášho centra je vytvoriť prívetivé prostredie, ktoré bude pod vedením skúsených inštruktorov poskytovať vhodné pohybové programy pre vyššie vekové skupiny vrátane osôb so zdravotnými obmedzeniami,“ hovorí garant projektu profesor Dušan Hamar.

Primeraný a pravidelný pohyb pozitívne vplyva na zdravie, mobilitu a nezávislosť človeka, zvyšuje sebaúctu a zlepšuje jeho kognitívne funkcie. Rovnako pomáha eliminovať chronické bolesti pohybového aparátu a minimalizuje riziko kardiovaskulárnych chorôb. To sa v konečnom dôsledku odrazí na nižších výdavkoch seniora na zdravotnú starostlivosť.

Viac informácií o konkrétnych možnostiach využitia služieb Centra ak-



tívneho starnutia nájdete na stránke <https://www.active-ageing.eu/>

(red), snímky Tomáš Madeja
Univerzita Komenského v Bratislave

RAJ zdravia a Vianoce

Raj a Vianoce majú spoločného menovateľa – a to je šťastie.

Na chvíľu som zaváhala, či môžem dať nášmu pripravovanému centru odvážny názov RAJ, čo má v slovenčine jeden z najšťastejších významov. Pričom písaný veľkými písmenami predstavuje prvé začiatkové písmená celého nášho zámeru, a to je Revitalizácia Ajurvédou a Jogou. Raj v sanskrte (číta sa radž) znamená kráľ, kráľovský. Dva nádherné symboly, ktoré od leta tohto roka začíname krôčik po krôčiku naplňať.

Predstavte si ajurvédске masáže, vôňu bylín, medikovaného oleja, tichú hudbu, teplo, mäkké ruky terapeuta, ktoré hľadajú, a pritom vedia nájsť bolestivé, citlivé miesto, kde sú uložené naše strezy, až zabolí. Alebo kúpeľ v medenej vani s liečivým výluhom, lupienkami kvetov, k tomu aromatický čajík a sladké ničnerobenie. Prípadne relaxácia a jemné natáhovacie cvičenia jogy, keď človek leží na podložke, zdanlivo nerobí nič, a pritom cvičí. A ešte k tomu Kneippove SPA so saunami, ľadopádcom (Ktovie, či bude na Vianoce v Bratislave sneh?) a špeciálnymi hydromasážnymi vaňami, aké majú iba v kúpeľoch. A na záver pohladenie žalúdka, však po tých všetkých terapiách človek riadne vyhladne. Špeciálne ajurvédске recepty, upravené aj na naše tradičné vianočné jedlá, a ako prekvapenie menu Dubaj v RAJ-i – to všetko pripravujeme v rámci vianočnej ponuky a darčkových poukážok, ktoré si môžete u nás zakúpiť.

A čo predchádza Vianociam? Predsa advent, pôstne obdobie. Mnohí naši klienti vedia, že sú u nás práve teraz v ponuke očistné techniky, Detox programy. Detox sa týka nielen vnútornej čistoty tela, ale zasahuje aj do prečistenia a upratania mysle, názorov,



Inzercia: O2bpr

prehodnotenia svojich postojov. S jeseňou, Sviatkom všetkých svätých, spomíname, hodnotíme, čistíme myseľ aj byty. A tak ponuka našich služieb kopíruje zvyky našich predkov, ktoré sa pod tlakom reklamy a konzumu dostávajú do úzadia. Zvyky vnútorného stíšenia, pôstu, odriekania. O to väčšia bude radosť počas vianočných sviatkov.

Darček od nás poteší dvakrát – prvýkrát pod stromčekom a druhýkrát, keď sa ocitne v centre RAJ zdravia. Darovať zážitok znamená darovať kus seba. Ostane v srdci a nezavadzia na polici.

Ing. Katarína Bohdalová



www.rajzdravia.sk
tel.: 02/2034 0711
e-mail: raj@rajzdravia.sk

V tržnici na Trnavskom mýte nájdete viac, než by ste čakali

Stánok pani Jarky poteší najmenších

Malý stánok rovno pri vchode do tržnice ponúka knižky pre deti (najmä rozprávky a rôzne príbehy), maľovanky, leporelá, pexeso. Pani Jarka dokonca niektoré dielka píše a ilustruje sama. K takým patrí napríklad komiks Vincko jazdiar alebo maľovanky Ludová veselica a Na slovenskej lúke. Ak by vaše dieťa potešili ručne vyrábané bábiky alebo maňušky na ruku (každá je vyrobená ako jediný originál), u pani Jarky ich nájdete. A tiež mnohé veci, ktoré sú nielen zábavné, ale aj prospešné pre vývoj detí.

Vedeli ste, že:

Deti majú sklon už od útleho veku **kresliť**? (Zvyčajne začínajú už od jedného roka.) Viacerí odborníci považujú kresbu za dôležitú aktivitu detí v predškolskom veku. Ideálnou formou sú práve preto maľovanky. Okrem zábavy rozvíjajú motoriku, predstavivosť, učia dieťa rozpoznávať farby i nové slová. Živšie deti sa pri maľovankách učia udržať pozornosť a dospelí si môžu nájsť chvíľku pre seba. Mimochodom, v posledných rokoch sa celosvetovo tešia veľkej obľube aj maľovanky pre dospelých ako vhodný nástroj na upokojenie, od-búrание stresu či rozvíjanie tvorivosti.



Hraním pexesa si deti trénujú pamäť, pozornosť, môžu sa naučiť nové slovíčka. Na nezaplatenie je aj spoločne strávený čas s rodinou.

Čítanie deťom buduje vzťah rodiča a dieťaťa, má pozitívny vplyv na jeho vyjadrovacie schopnosti a komunikačné zručnosti, rozvíja jazyk a slovnú zásobu. Taktiež je prospešné pre koncentráciu dieťaťa, jeho upokojenie a rovnako rozvoj logického myslenia a tréning pamäte. Začať môžete kedykoľvek, na čítanie nie je nikdy neskoro.

V stánku s príjemnou atmosférou prevažuje najmä slovenská a česká tvorba, no nájdú sa aj knižky od zahraničných autorov. Veľká nostalgia pochyť mnohých z nás pri legendárnej knižke veršikov pre najmenšie deti Můj macík od slovenskej spisovateľky Márie Rázusovej-Martákovéj.

Pani Jarka má smelé plány do budúcnosti. Rada by rozšíri-la svoj stánok do väčších priestorov, zaradila do ponuky viac vlastnej tvorby a uvažuje aj nad organizovaním pravidelných divadelných predstavení pre najmenších.

Ak hľadáte nejakú drobnosť pre svoje dieťa, zastavte sa v tržnici. Pani Jarku nájdete v jej stánku od utorka do piatku od 15. do 17.30 hod. a každú druhú sobotu.

Peter Weiss, Libor Gašpíerik



Vôňa jabĺčok spríjemnila vyučovanie

Zdravé stravovanie a dostatok vitamínov sú veľmi dôležité – to si žiaci v škole Za kasárňou pripomenuli tradičným podujatím Deň jablka. 18. októbra sa „ovocnej téme“ venovali naozaj od podlahy – tvorili, pripravovali prezentácie, recitovali básničky, počúvali pesničky, maľovali či vyfarbovali. Rozprávali si zaujímavosti a učili sa o význame konzumácie najtypickejšieho ovocia našej krajiny. Jablká majú radi ľudia na celom svete a mnohých prekvapilo, že ich existuje až 7000 odrôd.

Z domu si deti priniesli jablkové mňamky na desiatu či olovrant. Do malej oslavy sa s radosťou zapojili aj panie kuchárky a vychovávateľky. Na obed rozdávali deťom jabĺčka a vďaka ich pekárskemu umeniu privítala vôňa jablkového koláča popoludní aj rodičov. Tí mohli rôzne jablkové výrobky získať za dobrovoľný príspevok. Malí trhovníci vyzbierali 205 eur, ktoré poslúžia na nákup užitočných školských pomôcok.

Text a snímka Petra Kícková



Čítanie nemusí byť drina

Pre niekoho je čítanie vášňou, pre iného skôr nepríjemnou povinnosťou. Každé dieťa má svoje tempo a neraz narazíme na problém až vo vyšších ročníkoch. Špeciálna pedagogička Mgr. Katarína Kubasová je však presvedčená, že čítať môžeme naučiť všetky deti, ak vieme ako na to.

Čo považujete za dôležité pri nácviku čítania?

Pripraviť dieťa na čítanie je kľúčové. Je ideálne, keď v škole už len nabehne. Predčitateľská skúsenosť sa ukazuje ako rozhodujúca hlavne u tých detí, ktoré majú objektívne problémy. Keď sme sa učili korčuľovať, tiež sme možno potrebovali viac času, aby sme zvládli stáť na korčuľoch. Nemohli sme sa hneď učiť piruety. Čitateľmi sa totiž nerodíme, stávame sa nimi. Nevnímajme čítanie len formálne, hľadajme spôsoby ako pomôcť deťom stať sa skutočnými čitateľmi. Existuje veľa aktivít a hier s knihami, ktorými vieme výrazne ovplyvniť a rozvíjať kvalitu čítania u detí.

Ako treba pracovať so začínajúcim čitateľom?

Veľmi dôležité je uvedomovanie si slabík v slove. Mať predstavu o stavbe slova a preniknúť do jeho štruktúry sa ukazuje ako základ pre samotné čítanie. Podľa môjho názoru sa slovám venujeme veľmi málo. Najčastejšie deti len tak mechanicky slabikujú slová. Dôležité je, aby dieťa aktívne porozumelo slabike, aby s ňou vedelo manipulovať. Ukazovanie počtu slabík na prstoch nie je hanba a neznamená, že to dieťa nevie. Je to dôležité vývinové štádium, ktoré nesmieme preskočiť. Hľadajme v slovách prvé slabiky, krátke aj dlhé slabiky. Porovnávejme slová. Porovnávanie je kľúčová myšlienková operácia. Používame ju denne, ani si to neuvedomujeme. Uvedomiť si zhodné a rozdielne vlastnosti je úplne iný postup, ako keď pasívne prijímate informácie v podobe memorovania učebnej látky. Jednoduchá aktivita už pre predškolačkov môže byť porovnávanie slov, napr. šálka a pohár. Čo majú spoločné? Rovnaký počet slabík, dĺžeň v slove, dlhú samohlásku „á“. A čo majú rozdielne? Pohár má samohlásku „o“ a šálka nie. Dĺžeň v šálke je na prvej slabike a v pohári na druhej slabike. Postupne môžete porovnávať tri slová, čo je už veľmi náročné. Pomôcť si môžete nakreslením obrázkov. So školákmi môžete porovnávať vety, tvary slov.

Podľa čoho zistíme, či je úroveň čítania u dieťaťa v norme?

Keď sa rodičov pýtam, ako číta vaše dieťa, často dostanem odpoveď, že dobre. Čo to je dobre? My za dobré považujeme aj to, keď dieťa relatívne rýchlo a plynulo prečíta vetu, ale niektoré slová s úplne inou koncovkou. Takéto čítanie nemôžeme považovať za dobré čítanie a nemôžeme sa s ním uspokojiť. Ako sa neskôr naučí dieťa látku z dejepisu alebo geografie, keď dve z piatich slov prečíta nepresne? Potom sa s ním učí celá rodina, lebo nie je schopné naučiť sa učebnú látku. Povrchnosť deťom žiadnym spôsobom nepomáha. Vedieť odhadnúť, ako bude slovo zakončené, je veľmi dôležité. Rýchlejšie čítame aj vďaka tomu, odhadnúť však neznamená hádať.

Čo by ste poradili rodičom detí, ktorým čítanie veľmi nejde?

Približne 30% detí číta nedostačujúco. V praxi sa stretávam s tým, že pri deťoch s ťažkosťami pri čítaní veľmi často rodičia skĺznú do drilu a do memorujúceho čítania. Je to najmä kvôli známkam. Ale takto sa nedá postupovať pri každom texte a ani dlhodobo. Pokrok, ktorý dieťa dosiahne, keď prečíta článok



päťkrát, je neprenosný. Čítanie nemá byť odmenou ani trestom. Čítať nemusíme len dlhé texty. Prostredníctvom kalendárov, rôznych návodov na použitie či kuchárskych receptov dieťa začne vnímať dôležitosť čítania. Dieťa do 10 rokov by malo mať spojené porozumenie čítanému s niečím konkrétnym a ľahko hmatateľným, nie s dlhými textami. Napríklad kalendáre sú skvelá pomôcka. Skúste si s ich pomocou vymyslieť úlohy. Povedzme, nájdí v kalendári deň, kedy máš narodeniny, a napíš, kto má vtedy meniny. Napíš, koľko dní má mesiac december. Nájdí v kalendári jednoslabičné, dvojslabičné, trojslabičné mená. Prečo ich píšeme s veľkými písmenami?

Je dôležitá rýchlosť v čítaní?

Odpoveď je úplne jednoznačná, stačí si otvoriť matematiku a začať riešiť nejakú slovnú úlohu. Je úplne jedno, či príklad prečítate rýchlo alebo ešte rýchlejšie. Musíte hlavne zachytiť kľúčové slová, všimnúť si, na čo sa pýta otázka. Inak povedané, musíte veľmi pozorne čítať. Stopky nie sú podpora, kazia a deformujú čítanie. Deti by mali čo najskôr porozumieť, že čítame kvôli významu, a my by sme ich v tom mali podporovať. V medzinárodných testoch tiež nikto nezisťuje, ako rýchlo čítame, ale či čítame s porozumením. Z čítania sme urobili dril, ale tak to nemá byť.

Čo pre vás znamená čítanie?

Kým písaniu škodí krása a zdôrazňovanie estetického významu, čítaniu škodia stopky. Čítanie je život, radosť, pohoda, láska, vzrušenie, emócie. Aj my dospelí sme veľa z naučeného v škole zabudli, no čítať vieme stále. Čítanie je pre mňa viac ako písmeňná, slabiky, vety či texty. Dokonale som to pochopila, keď som bola oslovená, aby som pomohla znovu čítať človeku, ktorú túto schopnosť stratil po úraze. Čítanie vracia k životu, stávame sa prostredníctvom neho kompetentnejšími. Nie je to to isté, ako keď len rozprávate a počúvate niekoho.

*So špeciálnou pedagogičkou
Mgr. Katarínou Kubasovou sa
zhovárali Silvia Švecová a Peter Weiss
www.spolupredietka.sk*

Na Kramároch trénujú ušiakov

Bratislavská základná organizácia Slovenského zväzu chovateľov Králičí hop dosiahla ďalší veľký míľnik svojho rozvoja,



keď 20. októbra 2021 otvorila prvé tréningové centrum. Pôsobiť bude ako krúžok pre deti na Základnej škole Cádruva. Na slávnostnom otvorení sa zúčastnila nielen pani riaditeľka Mgr. Mária Dolnáková, ale aj novomestský starosta Rudolf Kusý. „Pán starosta podporuje súťaže v králičom hope už dlhé roky, ukázalo sa, že má množstvo skúseností a dokáže deťom aj poradiť,“ uviedol predseda ZO Králičí hop Jozef Beňuška. Ten sa bude starať o vedenie tréningového centra, ako aj o ušatých štvornohých priateľov.

Deťom sa šikovné mladé králiky veľmi páčili. Na čele ušiakov stála skúsená veteránka Lady, ktorá všetkým ukázala, že aj keď už má viac rokov, stále je šikovná a dokáže učiť iných. Pretože nielen ľudia zoznamujú králiky s prekážkami. Aj králiky, ktoré majú za sebou úspešnú kariéru, vedia ľudí mnohému priučiť.



Srdčne ďakujeme všetkým, ktorí pomohli nášmu veľkému snu stať sa skutočnosťou. Veríme, že vďaka tomuto kroku sa krásny šport dostane viac do povedomia. Veď králičí hop nie je len o behaní a vyhrávaní, ale najmä o krásnej ceste porozumenia medzi človekom a králikom. Nie všetky deti majú možnosť chovať si doma vlastného králika. Ale môžu si to vyskúšať v tréningovom centre a pritom zažiť niečo, k čomu by sa inak nikdy nedostali.

Júlia Chvojková, snímky Igor Sivák

Naše najobľúbenejšie strašidlá

Na prelome októbra a novembra sa takmer všetky novomestské školy a škôlky zmenia na strašidelné miesta. Namiesto zhrozených výkrikov však počuť veselý smiech a svetielka blikajúce v tekvicových hlavách zdobia triedy aj okolie.

Školáci na Cádrovej s radosťou vyrezávajú a vyzdobujú veľké, stredné, ale aj maličké plody tekvic. Pani učiteľka Adriana Minarčínyová nám napísala, že pred vchodom do školy sa na deti aj učiteľov pozerajú zubaté ústa, zvieratka, strigy a pavúci. Už zďaleka žiaria veselými jesennými farbami od zelenej cez žltú až po oranžovú.

Podľa slov Petry Kickovej, vedúcej školského klubu v škole Za kasárňou, vládla u nich pred sviatkom Dušičiek oranžová. „V triedach vyzdobených tekvicami sme sa dozvedeli viac o využití tejto plodiny, porozprávali sme sa o nadchádzajúcich sviatkoch a porovnali naše zvyky s inými



krajinami. Semienka tekvice vraj priviezol na územie Európy Krištof Kolumbus. Deti ich ochutnali v obedovom menu, ktorému kraľovala polievka hokaido,“ priblížila veselú atmosféru.

Pochválili sa aj deti zo školy na Odborárskej. Z roka na rok stúpa počet krásnych



tekvic a zaujímavých nápadov, ktoré pred jesennými prázdninami zaplavia celú školu. „Je to jedna z najobľúbenejších aktivít počas celého školského roka. Milujú ju nielen deti, ale aj rodičia,“ tvrdí s úsmevom pani riaditeľka Ľubica Daneková.

V kolibskej škole a škôlke býval deň svetlonosov veselým večerným stretnutím celých rodín, ktoré sprevádzal dokonca aj ohňostroj. Tohto roku, žiaľ, zaúradova-



la korona, a tak školáci zmajstrovali svoje úsmevné dielka a vystavili ich na obdiv spolužiakov a okoloidúcich.

Jana Škutková, snímky archívy škôl

ENVIDOM od vás odvezie elektroodpad

Máte novú práčku, chladničku, sporák či inú „bielu techniku“ a stará vám doma zavadzia? Pokojne si objednáte jej odvoz zadarmo, priamo z vašej adresy na www.zberelektroodpadu.sk. S dobrým pocitom, lebo združenie ENVIDOM organizuje zber každú druhú sobotu a zabezpečí aj ekologickú recykláciu. Jana Naháľková, PR & marketingová manažérka združenia, hovorí o výhodách tejto služby.

Janka, ENVIDOM je združenie, čo to znamená?

Ako združenie právnických osôb nás v roku 2005 založili desiaty veľkí výrobcovia bielej techniky, ktorí vyrábajú a predávajú známe značky spotrebičov. Denne ich doma používame. Dnes zastupujeme až 280 rôznych výrobcov a distribútorov spotrebičov a zabezpečujeme pre nich zber a recykláciu elektroodpadu. Spolupracujeme pri tom s obcami a mestami, zbernými dvormi, zberovými a prepravnými spoločnosťami, predajňami a spracovateľmi. Pracujeme na neziskovom princípe.

Prečo máme dať staré spotrebiče do zberu?

Elektroodpad vyhodенý do prírody alebo len tak do kontajnerov nevieme zrecyklovať. Navyše, pod vplyvom počasia alebo mechanického poškodenia sa tam z neho môžu uvoľniť škodlivé látky. Tie znečisťujú životné prostredie. Napríklad freóny zo starých chladničiek závažným spôsobom poškodzujú ozónovú vrstvu.

považujem za najlepšiu osvetu, lebo keď sa dozvedia, ako naložiť s elektroodpadom, tak ho do zberu aj odovzdajú. Záujem rastie, službu ponúkame už v 11 mestách.

Ako prebieha objednávanie a zber?

Odvoz sa objednáva najneskôr dva dni pred konaním zberu. V online objednávke vyplníte množstvo a typ spotrebičov, kontaktné údaje, prípadne špecifické informácie o mieste vyzdvihnutia. Po jej odoslaní dostanete potvrdzujúci email. V konkrétny deň alebo večer pred dňom zberu vyložíte spotrebiče do vchodu paneláka alebo za bránu domu. Nie priamo na ulicu. Tam číhajú nelegálni zberači, ktorí ich nezrecyklujú. Dvakrát ročne sa dá zber objednať aj cez miestnu samosprávu. Avšak aj v tomto prípade elektroodpad odvážame my, takže postup je rovnaký a na prepravcu treba počkať. S jedným veľkým nahláseným spotrebičom odvezieme aj viaceré menšie, fény, holiace strojčeky a iné. Zvažujeme aj vynesenie spotrebiča priamo z bytu za symbolický príplatok. Niektorým by táto služba pomohla.

Beriete aj televízory?

Tie treba odviezť do zberného dvora. Najväčší má mestská organizácia OLO na Ivánskej ceste. Po predložení občianskeho preukazu ich od vás prevezmú zadarmo. My ich neodvážame, keďže nás založili a financujú najmä výrobcovia bielej techniky.

Keď elektroodpad zbierajú inde, dostanete sa k nemu?

Predajne zbierajú „kus za kus“ bezplatne, ak im starý veľký spotrebič prinesiete. Pri kúpe nového sa informujte, či vám odvezú ten nepotrebný, keď privezú zakúpený tovar. Taká služba môže byť už soplátňená. Drobný spotrebič s rozmerom do 25 cm povinne a bezplatne prevezme veľká predajňa, aj keď si nekúpíte nový. Odovzdať ho môžete tiež do špeciálnych nádob na všetkých miestnych úradoch v Bratislave. Pre Nové Mesto slúži takáto nádoba na Junáckej ulici. Zo zberných miest - z predajní, zberných dvorov či nádob elektroodpad vyzdvihneme.

Čo robí ENVIDOM s vyzbieranými spotrebičmi?

Naším cieľom je ekologická recyklácia elektroodpadu. Prepravíme ho preto



k spracovateľom. Tí najprv odborne odstránia škodliviny tak, aby neunikli do okolia. Následne získavajú druhotné suroviny, ktoré sú znovu použiteľné. Železné, neželezné aj drahé kovy, ale aj plasty či sklo. Až 80 - 90 percent starých spotrebičov sa dá recyklovať. A to značí šetrenie prírodných zdrojov aj redukciu znečistenia prírody ťažbou, čo tiež výrazne prispieva k ochrane životného prostredia. Výsledky zberu a recyklácie nájdete v správach o činnosti nášho združenia výrobcov zverejnených na www.envidom.sk.

Ako zbiera bratislavské Nové Mesto, je šikovné?

Tento rok je Nové Mesto spomedzi 17 mestských častí Bratislavy v zbere elektroodpadu zatiaľ druhé v prepočte kilogramov na počet obyvateľov, vlni bolo tretie. Popredné pozície získava vaša mestská časť aj vďaka zmluvnej spolupráci miestneho úradu s našim združením ENVIDOM. Obyvateľom tak zabezpečuje komfortnú službu. A samospráve i správcom bytových domov šetrí financie, ktoré by museli vynaložiť na odstránenie vyhodенých spotrebičov a čiernych skládok. Ďakujeme aj samotným obyvateľom, ktorí sa zaujímajú o ekologické nakladanie s elektroodpadom. A po nedávnych osobných stretnutiach s novomestskými seniormi sa tešíme na ďalšiu, ešte lepšiu spoluprácu.

Zhovárala sa Katarína Šebejová



ENVIDOM organizuje zberové akcie, oplatí sa to?

Od roku 2015 v Bratislave odvážame staré spotrebiče z adries domácností zadarmo. To je v Európe unikátne, lebo inde ich ľudia svojpomocne nosia na zberný dvor či využívajú služby predajní. Metropola Slovenska má ale málo zberných dvorov vzhľadom na rozlohu a počet obyvateľov. Preto si môžu objednať na našej stránke www.zberelektroodpadu.sk odvoz veľkých a ťažkých spotrebičov. Ľudia praktickú a pozitívnu skúsenosť šíria ďalej. A to

Chodníky chodcom

Z mnohých rozhovorov s našimi seniormi vnímam veľkú potrebu vytvoriť (nielen) im vhodné podmienky na chôdzu. Mnohé z chodníkov sú v dezolátnom stave, plné dier, výtlkov alebo tak zaplnené parkujúcimi autami, že chodci radšej volia pohyb po vozovke, čo je často nebezpečné. Dlhodobo sa usilujem, aby sa chodníky opravovali a upravili na bezbariérové. Som preto rád, že sa v roku 2021 podarilo hlavnému mestu kvalitne opraviť povrchy viacerých chodníkov v našej mestskej časti. Či už to je Jeséniova ulica na Kolibe, Vajnorská, nástupištia na Račianskom mýte alebo okolie tržnice na Trnavskom mýte.

Kompletnou premenou prešla aj ulica Stará Klenová. Magistrát tu vynovil a rozšíril chodníky, kde rozbitý asfalt nahradila vodopriepustná dlažba, ale opravuje sa aj povrch vozovky. Vždy mi bolo smutno, keď som videl, ako sanitky s onkologickými pacientmi nadskakujú na ceste plnej dier. Oprave sa potešia aj turisti smerujúci do blízkeho lesoparku či tí, ktorí sa chodia prejsť



po križovej ceste v peknom prírodnom prostredí. Verím, že sa podarí viac chodníkov vrátiť chodcom a zlepšiť tak podmienky pre bezpečný peší pohyb po našom meste.

Text a snímka Jakub Mrva

Viac možností pre oddych na Kamzíku a Železnej studničke

Bratislava má vo svojom lesoparku obrovský poklad a jeseň je v ňom vždy nádherná. V našich lesoch trávim ako člen lesnej stráže veľa času. Teší ma, keď stretávam aktívnych seniorov na prechádzkach po Železnej studničke, deti na bicykloch jazdiace po opravených cestách či mnoho športovcov. Ale aj tých, čo si prídu do lesa niečo opekať alebo len posediť a kochať sa prírodou od Kamzíka po Horáreň Krasňany. Tento rok som

S členmi občianskeho združenia Iniciatíva Naše Karpaty sa snažíme ľuďom spríjemniť návštevu doliny Železnej studničky. Minulý rok sme vyrobili mólo na rybníku U Slivu, tento rok sme k men-



ším rybníkom nechali vyrobiť pevné drevené lavičky. Tie potešia mnohých okoloidúcich.

Na jeseň je les zaujímavý nielen farbami a magickými rannými hmlami. Pozorovať (a najmä počúvať) tu môžete danieliu ruju, v okolí potokov a bystrín zas stretnúť nádherné salamandry škvrnité. Tie si práve na jeseň hľadajú partnerov a na jar môžeme potom vidieť v studničkách mladé tmavé salamandry. Po zotmení sa ohlásia sovy. Vyhovuje im výrazne znížená ťažba v bratislavských lesoch, ktorú sa nám ochranárom podarilo presadiť od roku 2014. Obľubujú totiž staré duté stromy, ktoré teraz ostávajú v lese na dožitie.

Text a snímky Jakub Mrva



v rámci svojich poslanceckých priorit dal opraviť hneď dva drevené altánky na Kamzíku, ktoré okrem novej konštrukcie dostali peknú strechu z dreveného šindľa až z Oravy. V spolupráci s Mestskými lesmi v Bratislave sme vyčistili ohniská v okolí a pridali k nim jednoduché drevené lavičky.



Vinárska jeseň opäť potešila

Vinárska jeseň spája všetko to, čo majú ľudia v tomto období najradšej. Pôžitok z vína, staré tradície, kulinárske radosti či krásnu farebnú jesennú prírodu. Nečudo, že jeseň je pre mnohých najkrajšie ročné obdobie. Na jeseň vinári a milovníci vína žijú najmä oberačkami celoročných vý-



sledkov ich úsilia, ktoré pripomína stále živé tradície našich predkov. História pestovania viniča v rámci našej mestskej časti siaha až do neskorého stredoveku. Vinice prezentujú prírodný, kultúrny a historický potenciál našej mestskej časti a strapec hrozna je aj súčasťou oficiálneho erbú Nového Mesta. Jeseň láka ochutnať od augusta dobrý burčiak, ktorý ako prvý prináša predzvesť nového vína. Pestrá ponuka slávností vína a vinárskych kulinárskych špecialít láka pôžitkárov a gurmánov na jesenné stretnutia na oslavách v dobrej nálade a väčšinou v sprievode tradičnej

ľudovej hudby, zábavy a kolotočov. Ved kto by nepoznal slávne vinobrania v Rači, Pezinku či Modre. Tento rok sme svojou troškou do mlyna prispeli aj my v mestskej časti a zorganizovali v areáli prírodného jazera Kuchajda prvý ročník podujatia Local Street Fest, na ktorom sa predstavili so svojou ponukou aj novomestskí vinári.

V novembri prichádza zas obdobie dobrého mladého vína. A výborných vín máme naozaj neúrekom: od Veltlínskeho zeleného cez Rizling rýnsky až po úžasné Svätovavrinské či Frankovku modrú. Rodina novomestského vinohradníka a vinára Juraja Vladára sa stará o vinič už tretiu generáciu a v súčasnosti obhospodaruje prenajaté vinice o rozlohe 10 ha v malokarpatskej vinohradníckej oblasti Bratislava-Nové Mesto. V rodinnom vinárstve sa orientujú na maximálne možnú kvalitu dopestovaného hrozna a z neho vyrobené-



ho vína. Preto bolo pre nás veľkým potešením, že sme mohli aj tento rok pomôcť pri jesennej oberačke ich úrody.

V rámci nášho regiónu a vinárskych zážitkov mnohé obce a spolky organizujú aj tradičné vínne cesty. Snáď najznámejšie podujatie, ktoré všetci poznáme a organizuje ho združenie Malokarpatská vínná cesta, je Deň vo vinohradoch a Dni otvorených pivníc. Členom tohto združenia je aj naša mestská časť. Jesenné obdobie vo vinohradoch okrem skvelej gastronómie prináša aj iné výhody. Najmä neskutočnými farbami hrajúcu prírodnú scenériu, čerstvý vzduch a príjemné počasie babieho leta.

Libor Gašpierik

OZ Bratislavské vinohrady

Tomáš Korček



Dobré jedlo i zdravý životný štýl

Otvoriť v roku 2016 prvú farmársku tržnicu v Bratislave chcelo kus odvahy, veď v mysliach spotrebiteľov sa trhovisko spájalo najmä s nízkymi cenami a menším rozsahom služieb. FreshMarket sa rozhodol ísť

inou cestou, priniesol kvalitné potraviny od regionálnych farmárov, výrobky domácich producentov, ale aj chute a špeciality niektorých zahraničných destinácií. Dnes má za sebou päť rokov fungovania a dá sa povedať, že zákazníci nový koncept prijali.

Posledné roky ľudia začali sledovať trendy v jedlách, chcú objavovať nové chute a potraviny, ktoré boli kedysi dostupné najmä v zahraničí. Tak isto viac dbajú na ekológiu, kvalitu a pôvod potravín, no v neposlednom rade sa stále viac orientujú a podporujú slovenských producentov. Vedia oceniť chutné jablko z domáceho sadu pri Dunajskej Lužnej, ale aj ovocie z exotických krajín. Vo FreshMarkete sa za roky fungovania vytvorila zaujímavá komunita ľudí. Stretnete tu manažérov v oblekoch,

hipsterov, umelcov, mamičky s deťmi, ale i starší manželský pár, ktorý debatuje pri káve či víne. Ľudia tu jedia, čítajú noviny, jednoducho sa len tak stretávajú. Spája ich jedno, láska k dobrému jedlu. To majú na výber v mnohých gastro prevádzkach s chuťami doslova z celého sveta.

Tržnica plná rodinných príbehov

Viacere prevádzky majú v sebe čaro, najmä čo sa týka životných príbehov ich samotných majiteľov. Čerstvé ryby napríklad ponúkajú dvaja bratrance z Moravy. Nikdy predtým s rybami nerobili, jedného dňa dostali nápad priniesť na slovenský trh široký výber sladkovodných i morských rýb. Začali si o tom študovať, hľadať dodá-



vateľov, poctivo stáť za predajným pultom a svoje poznatky odovzdávať aj zákazníkom. A tak sa od nich dozviete napríklad aj to, ako ktorú rybu najlepšie pripraviť. Svoj príbeh má aj rodinná pekáreň Fertucha, ktorá začínala v malom stánku na veľkonočných trhoch. Vďaka generáciami overeným tradičným rodinným receptom si získala svoju stálu klientelu a rozšírila ponuku aj o modernejšie trendy. Koláče tu sú vždy čerstvé, pripravované ručne, tak ako doma. A v neposlednom rade, pri dodávkach kvalitných surovín dáva prednosť lokálnym výrobcom a pestovateľom. Milovníci medu už vedia, kde nájdu kvalitný



prírodný med z domácej včelnice, o ktorú sa stará už tretia generácia. Podobné zaujímavé rodinné príbehy skrývajú v sebe viaceré prevádzky i samotní trhovníci so zeleninou a ovocím. Nechýba im najmä ľudský prístup a úsmev na tvári.

Ekológia na prvom mieste

Vo FreshMarketete sa usídlilo viacero obchodíkov, ktoré na prvé miesto postavili ekológiu a princíp „zero waste“, teda zníženie odpadu. Veľa ľudí sa preto pravidelne vracia do ekologického obchodu U vážky. Nakupuje sa tu bez obalov, do znovu použiteľných vrecúšok či iných nádob, ktoré si ľudia prinesú so sebou. Na rovnakom princípe funguje aj drogeria Mydlinka, ktorá ponúka nielen biokozmetiku, ale aj čapovanú ekodrogeriu. V Bylinke zas nájdete výživové doplnky z bylín či slovenskú zero waste kozmetiku. Samotná tržnica zaviedla do praxe tento rok aj myšlienku „Ondes si svoj nákup štýlovo a buď priateľský k našej planéte“. Zákazníkom pre každodenné nákupy ponúka tašky, ktoré majú nahradiť tie jednorazové.

*Katarína Kostková
Snímky Radoslav Hoblík a autorka*

Predstavili sa mladí fotografi

Pri príležitosti Mesiaca fotografie pripravilo Stredisko kultúry na Vajnorskej na prelome októbra a novembra výstavu fotografií mladých umelcov FOTOSALÓN 23. Vy-



stavené diela pochádzali od členov fotoklubu Koliba a ATELIÉRU FANTÁZIE a kurátorom výstavy bol profesionálny fotograf Marián Valovič. Oba kluby rozvíjajú estetické a umelecké čítanie detí a mládeže v oblasti fotografie. Návštevníci si mohli prezrieť viac než päťdesiat fotografií od 28 mladých umelcov vo vekovom rozpätí 6 až 19 rokov. Prezentované diela mali napriek veľkým vekovým rozdielom mimoriadne vyrovnanú kvalitu.

Výsledky práce s deťmi sa odzrkadľujú nielen na každoročných výstavách. Mladí umelci zo spomínaných klubov získavajú ocenenia aj na regionálnych, celoslovenských či zahraničných fotografických súťažiach.

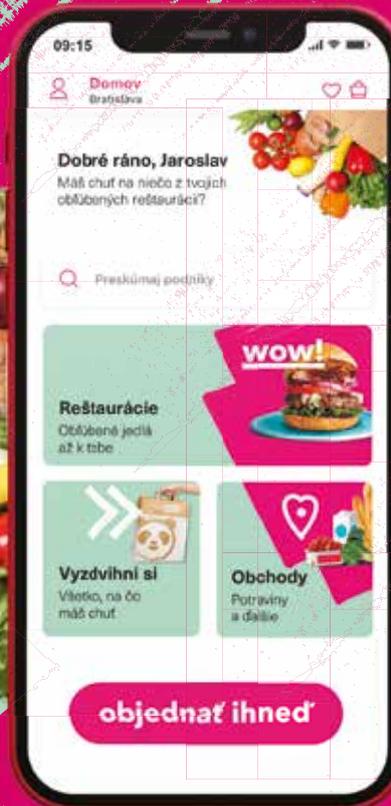
Branislav Oprala, snímka Marián Valovič

foodpanda

Bleskový nákup v sekcii Obchody

Objednaj a my sme o pár minút u teba.

doprava zdarma



Aké boli osudy železničnej stanice Bratislava-Filiálka

Prešporok, Pressburg alebo Pozson bolo trojjazyčné mesto, preto aj názov stanice sa používal v troch jazykoch - *Novomestské Filiálne nádražie, Filiálna stanica, Pressburg Filiale Bahnhof* alebo *Újvárosi Fiók pályaudvár, Pozsony Fiók*. Keď poviete ktorýkoľvek z týchto názvov, starý Prešporák bude presne vedieť, o ktorú stanicu ide...

Filiálne nádražie sa postupne vyvinulo z pôvodnej stanice konskej železnice Prešporok Blumentál. Prvým krokom v roku 1873 pri prestavovaní na parostrojnú stanicu Považskej železnice bolo rozšírenie a predĺženie vtedajšieho koľajiska bývalej konskej železnice. To pôvodné už nepostačovalo modernejším a objemnejším prepravným nárokom budovanej parnej železnice.

Pozemky na výstavbu nového koľajiska poskytlo mesto. Koľajisko bolo situované o cca 300 metrov severnejšie, v tom čase ešte bez výpravnej budovy, ktorú postavili v roku 1913 a do užívania dali v máji 1914. Stanica sa aj s počtom koľají viac-menej zachovala dodnes. Zanikli len vlečkové koľaje do dnes už zbúraných fabrík a skladov.



Lávka pre peších ponad koľajisko žst. Filiálka – stav z roku 1995

Ku koncu svojho pôsobenia mala Filiálna stanica 13 koľají.

Koľajisko stanice viedlo paralelne s Račičtorfskou cestou, nie však tesne vedľa. Tým vznikli zaujímavé stavebné pozemky pre výstavbu tovární a skladov rýchlo sa rozvíjajúceho priemyslu. Dĺžka koľajiska Filiálneho nádražia je 850 metrov a v čase svojho vzniku bolo najdlhším nádražím v Bratislave. Potreba prechádzania cezeň bola vyriešená dvoma, na veľmi krátky čas koncom 70. rokov minulého storočia

dokonca troma úrovňovými priecestiami. Spočiatku boli vybavené mechanickými závorami, neskôr svetelnou signalizáciou. Pri bývalom Výskumnom ústave zväračskom vedie cesta z Pionierskej ulice a pokračuje cez koľaje na Jarošovu ul. Staršie priecestie prechádzalo cez stanicu Filiálka v smere od Kutuzovovej ulice a ústilo na Račiansku ul. Pre obsluhu nakladania a vykladania vagónov bol ponechaný vjazd z Račianskej, teda časť starého priecestia. Najstaršie priecestie bolo pri dnešnom Trnavskom mýte, na Šancovej ulici.

Zaujímavé je, že výpravná budova (zhruba v takom stave ako dnes, keďže nie je významnejšie poškodená stavebnými zásahmi) bola postavená v atypickom stavebnom štýle. Jej plášť je celý obložený dutými tehľami a dá sa povedať, že išlo o jedno z prvých „zateplení“ stavby. Do roku 1914 sa využívala pôvodná výpravná budova konskej železnice na rohu Legionárskej a Križnej. Názov stanice Bratislava-Filiálne nádražie bol použitý prvý raz až pri odovzdaní Považskej parostrojnej železnice do verejného užívania v roku 1874, dovtedy to bolo Blumentálske nádražie. Považská parostrojná železnica vydržala ako súkromný podnik do roku 1880, kedy ju odkúpili a začali prevádzkovať štátne železnice.

Na Filiálke sa nachádzala populárna

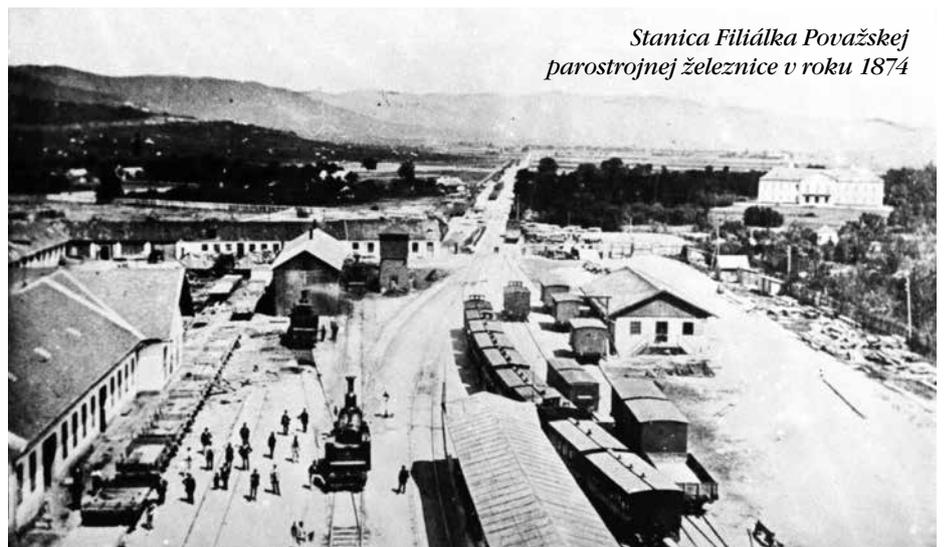


Železničná zastávka Bratislava-Slovany, 1969

kovová lávka pre peších. Ako deti sme na nej postávali a tešili sa, keď išiel nákladný vlak ťahaný parným rušňom radu 555.3 vykurovaným mazutom. Boli to silné a veľmi dymiace nákladné rušne (dodnes nájdeme v železničnom múzeu jeden z nich zreštaurovaný a plne funkčný). Bežali sme sa postaviť do najväčšieho kúdolu zvláštne voňajúceho dymu. Naši rodičia nemali pochopenie pre tento druh zábavy, lebo pri horení mazutu vznikali obrovské mastné sadze. Začiernené tváre sa ešte dali vydrhnúť, no pranie šiat od takýchto sadzí privádzalo mamky do zúrivosti...

Osobná a nákladná doprava

Časť osobnej dopravy Považskej parostrojnej železnice zo stanice Filiálka bola po roku 1883 prenesená na hlavnú stanicu, keďže v tom roku bola dobudovaná spojka vedúca po karpatskom úbočí z hlavnej stanice do stanice Rača. Ďalšiu časť výpravy osobných vlakov prevzala po roku 1885 novovybudovaná stanica Zaduňajskej železnice z Bratislavy do Komárna a neskôr aj opačným smerom, do Engerau (vtedajšia Petržalka). Názov Bratislava-Nové Mesto môže mnohých mýliť, lebo stanica Bratislava-Nové Mesto existuje dnes pri Kuchajde. Lenže tú postavili až v roku 1961, pričom pôvodnú stanicu Bratislava-



Stanica Filiálka Považskej parostrojnej železnice v roku 1874

-Nové Mesto premenovali na Bratislava-Nivy.

Osobnej doprave slúžila stanica Filiálne nádražie takmer po celý čas svojej existencie minimálne, okrem začiatku prevádzky Považskej parostrojnej železnice v rokoch 1874 - 1883. V roku 1883 bola presunutá výprava osobných vlakov smerom na Trnavu, Trenčín, Žilinu na dnešnú hlavnú stanicu. Prakticky celé storočie bola Bratislava-Filiálka nákladnou a centrálnou zásobovacou stanicou Bratislavy. Napríklad v roku 1970 bol do Trnavy vypravovaný len jeden pár osobných vlakov za deň. Boli to tzv. robotnícke vlaky, ktoré premávali len v pracovných dňoch poobede. Odvážali väčšinou zamestnancov okolitých fabriek (BEZ, Ferona, Figaro). Na Filiálku prichádzal v nedeľu podvečer jeden osobný vlak z Trnavy.

Zaujímavý je dobový článok z časopisu ČSD - Zpravodaj zamestnancov, číslo 8/1936, ktorý vydávalo vtedajšie riaditeľstvo Československých štátnych dráh v Bratislave. Z neho citujeme: „Nádražie si podržalo dodnes meno Bratislava Filiálka a slúži hlavne na prepravu celozošňových zásielok. Dochádzajú sem výhradne zásielky stavebných hmôt, obilia, celé mesto sa odtiaľ zásobuje došlými zásielkami uhlia a dreva, miestne pivovary tu



Posledný vlak ťahaný parnou lokomotívou u ČSD v SSR, október 1980

nakladajú zásielky piva odosielajúc ich po celom Slovensku. S terajším rapídny vzrastom hlavného mesta Slovenska zreje pomaly, ale iste i nová definitívna úprava Bratislavských nádraží. Bratislava Filiálka, prvé nádražie starého Prešporku, vystavané kdesi na obvode provinciálneho mesta, ocitá sa v strede tvoriaceho sa veľkomesta a stáva sa pre stúpajúcu dopravu s Dunajským prístavom a pre značnú pouličnú frekvenciu tvrdým orieškom terajšieho mestského stavebného plánu.“

Železničná stanica Bratislava-Filiálka bola teda nákladnou zásobovacou stanicou v centre mesta. Je to jediná bratislav-

Výpravná budova žst. Filiálka, postavená v roku 1913 - stav z roku 1994



ská stanica, ktorá nebola zatrolejovaná, vyšla sa elektrifikácii. Poslednou stavbou v koľajisku bola vykladacia rampa realizovaná v roku 1982 pre vtedajšiu Mototechnu, nachádza sa dodnes pri vyústení Kominárskej ulice. Netradičné využitie mala tunajšia 13. koľaj počas stavby Domu ROH, keď na nej v rokoch 1983 - 1984 stáli ubytovacie vlaky pre robotníkov.

Železničné nehody sa tejto stanici podľa staničnej kroniky vyhýbali, až na jednu udalosť s tragickým koncom. V zime v roku 1964 sa tu takmer zrazili dva nákladné vlaky. Keď rušňovodič zbadal, že s vlakom vchádza na obsadenú koľaj, začal núdzovo brzdiť. K zrážke neprišlo, lokomotívy delilo po zabrzdení asi 20 cm. V obave zo zrážky však z brzdiaceho vlaku vyskočil jeden železničiar a dopadol tak nešťastne, že tender lokomotívy mu amputoval obe nohy pod kolenami. Na druhý deň podľahol vážnym zraneniam v nemocnici.

Ako vôbec prvá železničná stanica na území Bratislavy bola Filiálka vybraná v októbri 1980 na slávnostné vypravenie posledného vlaku ťahaného parnou lokomotívou na území bývalej Slovenskej socialistickej republiky.

Osobná doprava tu bola úplne zastavená v júli 1985 a po roku 1989 začal stanici zvonit umieračik. S útlmom výroby a neskoršou likvidáciou okolitých podnikov, ako aj sťahovaním priemyslu von z mesta prudko klesol objem prepravovaného tovaru. Nakladacie koľaje začali pustnúť, súpravy nákladných vlakov, v minulosti pristavované na nakládku a vykládku tovarov, vystriedali na niekoľko rokov vozne odstavené z prevádzky. Osud stanice začal byť neistý, do opustených objektov sa nasťahovali ľudia bez domova. Posledným „výkrikom do tmy“ bola zvláštna jazda parného vlaku v auguste 1998. Priviezol do Domu odborov účastníkov medzinárodného sympózia o železničnej doprave pri príležitosti 150. výročia príjazdu prvého parného vlaku na územie Bratislavy (20. augusta 1848). Koniec pôvodnej funkcie stanice bol neodvratný. V decembri 2000

železnice v spolupráci s dnešným železničným múzeom pripravili malú výstavku historických vozidiel na bývalom Nivskom zhlaví, do stanice bolo potom ešte vypravených pár mimoriadnych vlakov pre nadšencov železničnej histórie. Staničná budova začala chátrať. V roku 2004 uzavreli železnice lávku pre peších, v roku 2006 ju rozobrali. Po roku 2010 opúšťali Filiálku aj



Osobný vlak do Trnavy na priecestí pri Slimáku, leto 1971

posledné vozne, železnica vypla osvetlenie, rôzni tuláci dokonali dielo skazy a konštrukcie odvliekli do kovošrotu.

Pripomeňme, že ŽSR majú pre Filiálku vypracovaných niekoľko projektov na pri navrátenie funkcie osobnej železničnej stanice európskej kvality 21. storočia. Projekt počíta s hlavovou (koncovou) stanicou pre obsluhu smerov Galanta a Trnava. Zatiaľ však stanica Bratislava-Filiálka pôsobí ako pusté smutné miesto.

Martin Entner

Použitá literatúra:

- Ing. Jiří Kubáček, CSc. a kolektív, *Dejiny železníc na území Slovenska*, 1999
- Ing. Richard Halfar, *Miestna železnica Bratislava - Komárno*, 2004
- Fotodokumentácia z archívu železničného múzea ŽSR, (snímka J. Kubáček)

Internet

Snímky výpravnej budovy a lávky
Martin Entner

NOVOMESTSKÉ VIANOČNÉ TRHY



3. – 22. december 2021 | 10.00 – 22.00 hod.

Novinkou tohtoročného adventu budú novomestské Vianočné trhy pred Novou Tržnicou na Trnavskom mýte!

Priestor pred Novou Tržnicou ožije vianočnou atmosférou už 3. decembra a na celých 20 dní sa stane príjemným miestom na milé stretnutia rodín a priateľov pri dobrom jedle a pití.

Pripravených bude 11 stánkov s voňavými slanými aj sladkými pochúťkami a hrejivými nápojmi. Nakúpiť budete môcť aj rôzne vianočné drobnosti na obdarovanie druhých a chýbať nebude ani predaj živých rýb, ktoré k bratislavským Vianociam neodmysliteľne patria. Svoje miesto tu budú mať aj občianske združenia, ktoré pomáhajú ľuďom v núdzi. Toto všetko sa bude diať za príjemných tónov sviatočnej melódie a od piatka do nedele je pripravený aj program na pódium. Predvianočnú náladu si môžete na Trnavskom mýte vychutnať až do 22. decembra. Tešíme sa na vás!

3.12.2021 | piatok | 18:00

OTVORENIE VIANOČNÝCH TRHOV

Moderátor **RICHARD VRABLEC**
Hudobná skupina **FUNKIEZ**

4.12.2021 | sobota | 18:00

Hudobná skupina **LUDO KURUC BAND**
Karol Duchoň Revival, Vianoce so Sinatrom

5.12.2021 | nedeľa | 15:00

Divadlo Žihadlo – predstavenie **SNEHULIAČKOVCI**
bábková rozprávka **MIKULÁŠ, ANJEL A ČERT**,
interaktívne rozhovory s deťmi,
rozdávanie mikulášskych balíčkov

10.12.2021 | piatok | 18:00

Hudobná skupina **QUEER JANE**

11.12.2021 | sobota | 18:00

Hudobná skupina **PIKOSCHKY**

12.12.2021 | nedeľa | 15:00

Vystúpenia **DETI z MČ Bratislava – Nové Mesto**

17.12.2021 | piatok | 18:00

Hudobná skupina **ALL TIME JAZZ – BORIS ČELLÁR TRIO**

18.12.2021 | sobota | 18:00

Hudobná skupina **SILENT TRIO**

19.12.2021 | nedeľa | 15:00

Vystúpenia **DETI z MČ Bratislava – Nové Mesto**

Vstup na Vianočné trhy bude podľa aktuálneho nastavenia covid semaforu v čase spustenia trhov buď v režime OTP alebo plne očkovaní. Ďakujeme.

Organizátorom je EKO–podnik verejnoprospešných služieb v spolupráci s MČ Bratislava – Nové Mesto.

NOVÁ TRŽNICA

Pozývame

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA-NOVÉ MESTO VAJNORSKÁ 21

tel.: 02/44 37 37 60, +421 905 939 622

info@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk

Nájdete nás aj na FB: <https://www.facebook.com/strediskokulturybanm>

Predaj vstupeniek v SK Vajnorská – každú stredu, od 16. do 19. h a vždy hodinu pred začiatkom na mieste podujatia (pokladňa SK Vajnorská alebo DK Kramáre).

Stredisko kultúry je povinné riadiť sa aktuálnymi protipandemickými opatreniami MZ SR. Uvedené kurzy či podujatia môžu byť preto kedykoľvek prerušené. Prosíme vás, aby ste sa o aktuálnej dostupnosti jednotlivých akcií vopred informovali na uvedených tel. číslach alebo e-mailových adresách.

PODUJATIA PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

1. 12., streda, o 18.30. h

JAZZový advent – účinkujú Šalefuky a Peter Lipa, Trio Komorného Jazu featuring Juraj Bartoš

2. 12., štvrtok, o 19. h

Ladies Comedy s Didianou a Lujzou – komediálna show plná humoru doplnená o výnimočných hostí

3. 12., piatok, o 19. h

Koncert Andreja Šebana – staršie i úplne nové skladby z albumu Riziková skupina doplnené o množstvo improvizácií tohto legendárneho hudobníka

4. 12., sobota, od 10. do 19. h

Literárny advent - stretnutie s autormi, autogramiáda, prezentácia knižných noviniek, návšteva známych osobností, sprievodný hudobný program a knižný swap

7. 12., utorok, o 19. h

Folklorne predstavenie „Ščedry večer“ Poddukelského umeleckého ľudového súboru – výnimočný a nevšedný obraz plný ľudových kolied, s postavami anjelov, pastierov a kráľov, v duchu narodenia Božieho dieťaťa

8. 12., streda, o 18. h

HANDIPIKNIK – krst Shaggyho knihy – Výnimočný handipiknik je určený pre majiteľov miláčikov s handicapom, ako aj pre širokú verejnosť. Diskusia so zaujímavými ľuďmi o psoch z rôznych perspektív spojená s ukázkami dog dancingu a krstom knihy – krstný otec PETER NAGY.

9. 12., štvrtok, o 10. h

Verejná generálka divadelného predstavenia Nosnikrap

10. 12., piatok, o 18. h

Predpremiéra divadelného predstavenia Nosnikrap

11. 12., sobota, o 18. h

Premiéra divadelného predstavenia Nosnikrap

Informačno-edukačná hra, pri ktorej sa divák dozvie o príznakoch a problémoch spojených s Parkinsonovou chorobou.

12. 12., nedeľa, o 19. h

TRI LETUŠKY V PARÍŽI, účinkujú: Richard Stanke, Ján Dobrík, Gabriela Škrabáková, Henrieta Mičková, Ivana Kubačková, Oľga Belešová.

Najúspešnejšia francúzska komédia zapísaná v Guinnessovej knihe rekordov.

14. 12., utorok, o 19. h

PYŽAMO PRE ŠIESTICH, účinkujú: Richard Stanke, Gabriela Škrabáková, Danica Jurčová, Ján Dobrík, Michal Rovňák. Divadelná hra, ktorá obletela celý svet, je voľným pokračovaním hry Tri letušky v Paríži.

31. 12., piatok, o 18. h

Divadelné predstavenie RITA – autorská komédia vám priblíži svet zákulisia redakcie lajfstajlového časopisu RITA v období, keď zostávajú vianočné číslo. Ktorá celebrita sa dostane na titulku?

Účinkujú: Oľga Belešová, Roman Pomajbo a Štefan Martinovič

HUDOBNO-TANEČNÉ PROGRAMY

ČAJE O PIATEJ v nedeľu od 17. h. so živou hudbou 60. – 90. rokov

Mikulášsky – 5. 12., nedeľa, od 17. do 21. h – Charlie Band

Vianočný – 12. 12., nedeľa, od 17. do 21. h – Šubinovci

KURZY

Každú stredu, od 17. do 18. h

Kurz pilatesu

Každý štvrtok, od 14.15 do 20.30 h

Kurz jogy

Každý štvrtok, od 17. do 20. h

Výtvarné štúdio

V prípade záujmu o kurz píšete na e-mail: kurzy@skvajnorska.sk

KLUBOVÉ STRETNUTIA

2. 12., štvrtok, od 16. do 18. h

Patchwork klub

16. 12., štvrtok, od 16. do 18. h

Klub priateľov opery

VÝMENNÉ STRETNUTIA ZBERATEĽOV (VSZ)

11. 12., sobota, od 8. do 12. h

Výmenné stretnutie zberateľov mincí, medailí, odznakov, starých pohľadníc, telefónnych kariet, kníh, gramoplatní, plagátov, filatelie, pivných podložiek, vyznamenaní, etikiet a pod.

GALÉRIA

3. 12. – 12. 12., od 14. do 18. h

Výstava Patchworkové Vianoce – spojená s predajom ručne šitých výrobkov

15. 12. 2021 – 31. 1. 2022

Výstava Jána Ťapáka – komorné sochy významného slovenského sochára

DOM KULTÚRY KRAMÁRE, STROMOVÁ 18

tel.: 02/54 77 11 48

manager@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk

Sledujte nás aj na YouTube: Stredisko kultúry Bratislava-Nové Mesto

PODUJATIA PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

15. 12., streda, o 18. h

Koncert Komorné Vianoce – účinkujú študenti a pedagógovia Konzervatória Tolstého 11 v Bratislave

20. 12., pondelok, o 19. h

Vianočný Poetický večer pri sviečkach s Jurajom Sarvašom

PODUJATIA PRE DETI

5. 12., nedeľa, o 15. h

Príchod biskupa Mikuláša – detské divadelné predstavenie, v ktorom účinkujú herci Divadla pod hríbikom

KURZY

Každý štvrtok od 17. do 19.15 h

Pilates

Každý utorok od 18. do 19.30 h

Joga – zdravá chrbtica na Kramároch

Každý pondelok a štvrtok od 14. do 17. h

Kurz spevu pre deti, dospelých a seniorov

Pre viac informácií volajte na tel. č. 0904 239 156

KLUBOVÉ PODUJATIA

18. 12., sobota, od 9. do 14. h

Ateliér neprofesionálnych výtvarníkov

JAZZ ový ADVENT

Trio komorného jazzu
featuring JURAJ BARTOŠ

Anna Lauvergnac

Šalefuky host
PETER LIPA

1. 12.

18.30 h

Stredisko kultúry BNM
Vajnorská 21

2. 12.

19. h

STREDISKO
KULTÚRY
VAJNORSKÁ 21



Ladies COMEDY

KOMEDIALNA SHOW DIDIANY A LÚJZY

HOSTIA



Jakub Zítron
Tapák



Mírka
Miškechová



ANDREJ
ŠEBAN

3. 12.
19. h

Stredisko kultúry, Vajnorská 21



STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA - NOVÉ MESTO, VAJNORSKÁ 21

Literárny advent

4. 12. 2021

10. - 19. h

Stretnutie s autormi, hudobný program, autogramiáda,
prezentácia knižných noviniek, známe osobnosti, knižný swap...

PRÍCHOD BISKUPA Mikuláša



Nenechajte si ujsť
jeho jedinečný
príchod

5. 12. o 15. h

Dom kultúry Kramáre,
Stromová 18



Ščedryj večer

7. 12. o 19. h

Stredisko kultúry BNM, Vajnorská 21



HANDIPIKNIK - KRST SHAGGYHO KNIHY

Výnimočný handipiknik je určený
pre majiteľov miláčikov s handicapom,
ako aj pre širokú verejnosť.

Diskusia so zaujímavými
ľuďmi o psoch z rôznych
perspektív spojená
s ukázkami dog dancingu
a s krstom knihy
- krstný otec

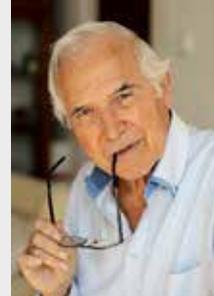
PETER NAGY.

8. 12. o 18. h

Stredisko kultúry BNM, Vajnorská 21



Poetický
večer
pri sviečkach



s Jurajom
Sarvašom

20. 12. o 19. h

Dom kultúry Kramáre, Stromová 18

ROMAN
POMAJBO

OL'GA
BELEŠOVÁ

ŠTEVO
MARTINOVIČ

Komédia zo zákulisia „lajfstajlového“ časopisu.
Ktorá celebrita sa dostane na titulku vianočného čísla?

SKVELÝ DIVADELNÝ SILVESTER



Darujte
zážitok
na Vianoce

31. 12. o 18. - 19.30 h

Stredisko kultúry BNM, Vajnorská 21

DARČEK - malé občerstvenie s prípitkom

RITA